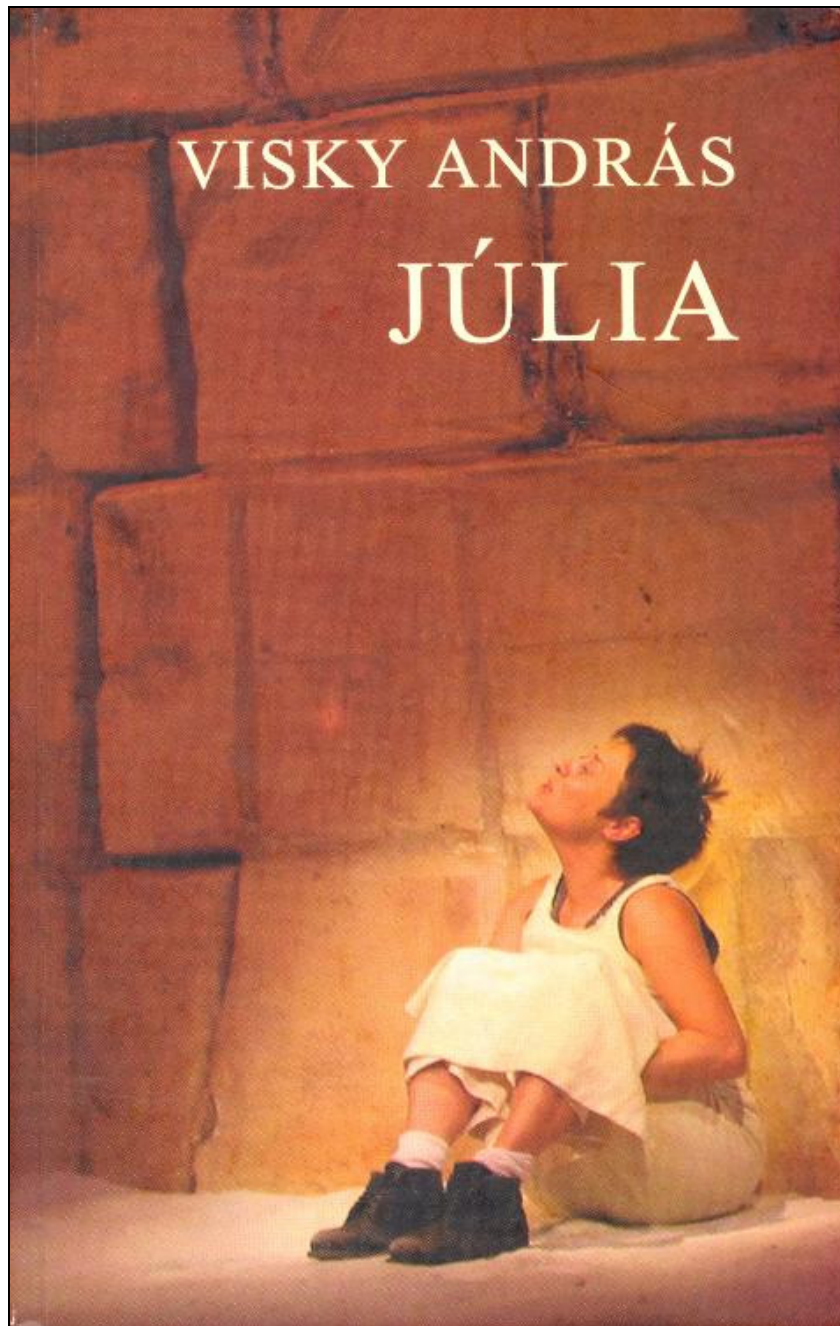

Visky András Júlia – Párbeszéd a szerelemről

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Visky András

Júlia

Párbeszéd a szerelemről

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című dráma szöveghű elektronikus változata. A dráma nyomtatásban 2003-ban jelent meg a Fekete Sas Kiadó és a Magyar Rádió Rt. közös gondozásában az ISBN 963 9352 46 2 azonosítóval. Az elektronikus változat a szerző és a Fekete SAS Kiadó engedélyével készült. A könyvet lekipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más jog a szerzőé.

Az itt közölt szövegváltozat a szerzőtől származik, egy-két eltéréssel a fenti könyv szövegéhez képest.

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék.....	3
Bevezető megjegyzések.....	4
1.....	5
2.....	7
3.....	9
4.....	10
5.....	12
6.....	13
7.....	15
8.....	16
9.....	17
10.....	21
11.....	27
12.....	28
13.....	29
14.....	36
15.....	37
16.....	41
17.....	44
18.....	47
19.....	48
20.....	49
21.....	51
22.....	54
23.....	58
24.....	60
25.....	61
26.....	62
27.....	63

Bevezető megjegyzések

1. A műfaji meghatározásként választott „párbeszédet” szó szerint értjük. Júlia hallja, amit felülről vagy belülről, felülről és belülről mondanak neki. Mondhattunk volna soliloquiumot, az augustinusi *Vallomásokra* is gondolva.

2. A „felülről” vagy rendezői utasításként olykor – amikor elengedhetetlenül szükségesnek ítéltük – előforduló „fölfelé” sokkal inkább a visszhangos színházi térre és az evvel szinkronba hozott színészi állapotra – a folyamatos figyelésre, kapcsolat-keresésre, a hangok és visszhangok észlelésére, egyszóval a tér külső és belső kiterjedésére – hívja fel a figyelmet, semmint egy egyszerű fejmozdulatra.

3. Díszletként az „üres”, fényel és hanggal megkomponált non-realisztikus teret javasoljuk.

1.

Nyitott, díszletfalak nélküli tér, a színpadi doboz a maga érintetlen „realizmusával”. Jobb oldalt „fekvőhely” (szalma, pokróccal leterítve) kopott szék, asztal, egy könyv stb. Mintha a betlehemi istállót látnánk. A díszletnek a tér a szűkösségét és tágasságát egyszerre kellene érzékeltetnie. Lassan megy fel a fény, zene.

Hallgassak még?
Vagy feleljek neki?

(Álom)

Szólj,
fényes angyal!
Úgy ragyogsz te ott az éj sötétjében,
akár az Isten szárnyas hírnöke.

Ki vagy te,
ki az éj fátylán keresztül
kilested titkomat?

Jaj nekem!
Ki vagy?
Ki vagy?

Jó,
én elmegyek és ezt mondom nekik:
Te küldtél engem hozzájuk.

(Eltökélten)

Rendben.
És azt is elmondom,
az a szándékom,
hogy a tied legyek mindenestől.
Kövessetek, amerre csak mégy.
Megmondom.
Semmit nem teszek hozzá,
és nem veszek el belőle semmit,
szavad szerint.

Ők majd megkérdezik,
mert ismerem őket,
megkérdezik tőlem,
mi a neved?

Egy puszta név
meg nem mondhatja neked
ki vagyok?

Jaj!

Csak ezt ne mond!
Mi a neved?

Így szólj hozzájuk, ha felőlem kérdeznek:
a Vagyok küldött engem tihozzátok,
ezt mondd nekik.

A Vagyok?
Ki az a Vagyok?
Ki az a Vagyok?

2.

Vad kutyaugatás, hangzavar, verik az ablakot, rugdossák az ajtót. Hangkulissza.

Itt vagy?
Adj jelt!

(Hosszan hallgatózik)
(Csend)

Vegyél magadhoz!
Elég volt!
Az a puha hűvösség, arra vágyom.
És mindent rád hagyok, érted?
Mindent:
a gyermekeimet, a férjemet,
a fényképeket, a leveleket.

A férjem.
Mi van a férjemmel?
Él még?
Miért nem válaszolsz, miért?
Nem volna jobb nem szeretni?
Elszakadni végleg.
Lépni egy nagyot...
Feléd, rendben van, feléd,
de el innét, végleg el.
Nincs más formája a szabadságnak csak a halál?
Nincs válasz?

Angina pectoris,
ezt mondta az orvos.
Ő is fogoly, mint én,
de attól még orvos.

Nem is rossz.
Szép női név.
Mondjuk egy színészé.
Tragika vagy komika?
Legyen tragika mégis.
Angina Pectoris!
Lássuk csak, mire képes még az agy?
Megvan!
Ango angere: összeszorítok, fojtogatok.
Sőt: aggodalomba ejtek, gyötrök –
ez még jobb.

Az orvos meghallgatta a szívemet,
mint ahogy Te szoktad,
hosszan, figyelmesen,
egy kicsit szigorúan.

Azt mondta, nem fogom túlélni a rohamot,
túl gyönge vagyok hozzá.
És ez megnyugtató.

Aztán azt is mondta,
valami nem stimmel, nincs halálfélelme.
Mármint nekem.
És hogy ez nem stimmel.
Nincs halálfélelmem.
Ha angina pectoris, lennie kell halálfélelemnek.
Nekem meg nincs.
Nézd el nekem, hogy nincs halálfélelmem.

(Hallgatóság)

Végy magadhoz, hallod?
Ne engedj vissza.

3.

Halál Asszony látogatott meg,
Halál Asszony és a kísérete.
Levetkőztettek,
fűzfavesszőkből készült hosszúkás kosárba
vizet meríttek a Dunából.
Nevettem.
A kosár megtartotta a vizet.
Abban megfűrésztöttek,
mint egy gyermeket.
Halál Asszony levetette magáról a fekete ruhát,
és engem öltöztetett a saját ruhájába.
Utána fölvette az én ruhámat
A kosárból egyetlen szempillantás alatt kifolyt a víz.

Kész vagy, mondta,
kész vagy.
Visszafeküdtem az üres kosárba
Abban a pillanatban virágeső hullt rám
a magasból.
Virág,
virág,
virág,
virág,
virág,
virág,
virág.

Inkább havazás, mint eső.
Puhák voltak és hidegek, mint a jég.
Kész vagyok, megyek, vihetsz.

4.

Álmomban arra a télre emlékeztem,
fogságunk első telére,
amikor a hó teljesen befedte a barakkunkat
és nem tudtunk kijönni belőle.
Csak a testünk érezte, hogy már reggel van,
csak a testünk.
Sötét volt, és nem tudtuk, miért.
Nem kelt fel a nap?
Vége?

Ki akartam menni a barakkból,
de az ajtót sehogyan sem tudtam kinyitni.
Az ablakkal próbálkoztam, de az sem nyílt.
Fölkeltettem a gyermekeket.
Ébresztő, verebecskék, ébresztő,
véget ért a pusztai vándorlás,
nem sokára szabadok vagyunk!

Máris nagy szabadságot
éreztem magamban és igazi boldogságot is.
Akkor még nem gondoltam arra,
mit fogok csinálni velük, amíg
az éhhalál bekövetkezik.
Másfajta halálban bízom,
valami átkelésben.
Megáll az idő Jordán-folyója,
és mi együtt száraz lábbal átkelünk
a másik oldalra.

Annyira elvakított a közös halál reménye.

Kellemes meleg volt,
evvel legalább nem lesz baj,
erre gondoltam.
Gyertyát gyújtottam,
vártam, hogy felöltözzenek.
Énekelni fogok,
amíg bírom, énekelni fogok nekik.
Ez mindig hat.
Ha éhesek, éneklek nekik
és történeteket mesélek,
ha betegek, éneklek nekik.
Láttam rajtuk a félelmet.
Ez most egészen más volt, mint eddig.
Ne féljeteK, verebecskék, ne féljeteK...

Akkora a házunk, mint egy koporsó.

Az elsőszülött megpróbálta kinyitni az ajtót,
majd az ablakot, ugyanúgy, mint én.

Neki sem sikerült.

Akkor fölvelt a tűzhely mellől egy darab fát
és betörte a tenyéryi ablakszemet.

Hó,
kiáltotta,
hó!

A kicsik is odamentek,
és boldogan kiáltozni kezdtek,
de akkor már kintről is hangok szűrődtek be.

A ferences foglyok voltak
a mellettünk levő barakkból.

Ők voltak a szabadítók.

5.

Kész vagyok, megyek, vihetsz.

(Halál Asszonyhoz)

Nagyon elszégyelltem magam.
Elgyönyörödtem a közös halál lehetőségétől.
Haljanak meg a verebecskék,
hulljanak csak el, mint a legyek...?!
Legyen vége, legyen végre vége...?!

Ez lett a legszebb telünk.
Annyira megkeményedett a falnak
és a tetőnek csapódott hó,
hogy föl lehetett mászni a házra és lecsúszni.
Mászálnak a gyerekek a háztetőn,
lovagolnak a tetőgerincen...

Verebecskéim!
Verebecskéim!

Kire emlékeztet
Halál Asszony arca?
Kire?
Nem ismerem.
Te ismered?

(Fölfelé)

Láttam még egy kutyát is,
az árokparton feküdt és figyelt.
Szép, hegyes fülei voltak.
És mintha csodálkozva nézett volna rám.
Csodálkozva és számon kérően.
Ő mintha nem Halál Asszony kíséretéhez
tartozott volna.

Fel-felemelte a fejét az előre nyújtott lábairól,
és nyüszített is.
Mikor?
Várjunk csak.
Megvan!
Amikor Halál Asszony ruhájába öltöztem, akkor.

6.

A kilakoltatás hajnalán,
amikor megindult velünk a teherautó,
a kutya futni kezdett utánunk.
Föl akart kapaszkodni közénk.
A gyerekek hangosan biztatni kezdték:
Lupu!
Gyere, Lupu!

Így hívták.
Román kutya.
Lupu azt jelenti farkas.
Egy román családtól kaptuk Nagyszalontán.
Fogadjuk be, mondták,
majd csak hasznát vesszük.
Aztán eltűntek a szemünk elől.
Ilyen idők, az emberek eltűnnek.
Elnyeli őket a föld,
a sötétség.

Lupu.
Egy elmagyarosodott román kutya.
Nem.
Egy elrománosodott német juhász kutya,
aki végül elmagyarosodott.

Lupu, Lupule,
biztatták kórusban a gyerekek,
drága Lupu, gyere, gyere velünk...!

Már a nyílt úton haladtunk,
de Lupu még mindig nem adta fel.
Az őr, aki a leghátul ült,
félrehajtotta a ponyvát,
kibiztosította a géppisztolyát,
és lelőtte.
Egy rövid sorozatot engedett bele.
Egy sorozatot.
Biztosra akart menni.
Lupu teste mintha egyszerre könnyűvé vált volna,
fölemelkedett a magasba,
gyönyörű testtartással,
mintha egész életében erre a pillanatra készült volna.
Röpült, röpült, röpült.
Majd hangtalanul lezuhant.
De ezt már nem is láttuk,
a lezuhanást.

Édes Lupu,
drága Lupu,
sírtak kórusban a gyerekek,
repülj,
repülj...

A sötétben még sokáig látni véltük a szemeit,
amint reánk mered,
hogy minél tovább kövessen
és velünk legyen.

Édes Lupu,
drága Lupu.

Reá nem vonatkozott a kilakoltatási parancs.
Béke poraira.

Befogadtad?
Állatokat befogadsz?
Néha azt képelem, az állatoknak is kitaláltál valamit.
Egy mennyországot nekik is.
Egy égi állatkertet.

Nehogy emberi mintákat kövess!

Vagy angyalok lesznek azonnal?
Ott van például az a virágvasárnapi számár,
aki a Megváltót viszi, egy szem fiadat.
Azzal mi lett?
Levágták és kész?
Egyszerűen csak elfogyasztották,
mintha mi sem történt volna?

Vagy a Bálám számara, tessék,
a kedvenc számaram.
Viszi a hátán a prófétát,
hogy megátkozza a népedet,
és megpillantja az útonálló angyalt...
A balamuta próféta nem látja az angyalt,
a számár látja

Számárban verhetetlen vagy.
Ezt a fiaim miatt is mondom.
Számárban te vagy a legjobb.
És bárányban.

De azért Lupuról se feledkezz meg,
ha teheted.
Megmondhatom a gyerekeknek?
Megmondhatom, hogy Luput is számon tartod?

7.

Miért irigyeltem én akkor a kutyát?
Kérdeztem valamit.
Miért szerettem volna ott maradni
a sötét alagútban, a távolodó gyermekeim
tekintetével?
Túlságosan is szeretem a képeket?

(Szünet)

Hova visznek, kérdeztem.
Nincs válasz.
Az uramról már egy éve nem tudunk semmit,
mondjanak valamit.
Nem mondanak semmit.

Fölkelt a nap.
A gyermekek egymás hegyén hátán alszanak,
zötykölődve.

Itt vagy?

8.

Az ember úgy van kitalálva,
hogy ne hallgathassa meg a saját szívét.
Ehhez valaki más kell.
Fölém hajol az orvos,
hosszan hallgatózik,
majd azt mondja:
valami fojtogatja, gyötri a szívemet.

Én már akkor tudtam, hogy nem valami,
hanem valaki.
Valaki,
valaki,
valaki...

Én csak élettani szempontokat
tarthatok szem előtt, asszonyom...

Mit akarsz tőlem?
Itt vagy?

(Fölfelé)
(Nincs válasz)

9.

Mit keresek itt?
Semmit,
semmit nem keresek.
Te hoztál ide, nem magamtól jöttem.
Pénzt, azt a legkevésbé.
Nincs pénz a szalmazsákban.
És szalmazsák sincs.

(Elrendezi a fekvőhelyét)
(Nevet)

Amikor idehoztak, szalma sem volt,
csak a csupasz föld.
Most aztán van szalma.
És pokróc is van,
került lópokróc is.
Leterítjük a szalmát lópokróccal,
ez a fekvőhelyünk.
Ezt a barakkot adták nekünk,
amikor idehoztak.
Se tető, se ágy, se asztal, se szék, se ablak, se ajtó.
Csak falak.
Valami tetőszerkezet-maradvány, az persze volt.
Hogy az égi madarak megpihenhessenek,
gondolom azért.

A rókáknak van barlangjuk,
az égi madaraknak fészük,
de az ember fiának nincs hova fejét lehajtsa.
Hát nincs, szent igaz.
Feje még van.
Az még van.

Lekászálódtunk a teherautóról,
és azt mondták az örök,
ebben a házban fogunk lakni,
a tábor területét nem elhagyni,
felszólítás nélkül lövünk,
mindegy, ha gyermek, ha felnőtt.

És így tovább...

Egy szót sem értettem az egészből,
egy szót sem.
Olyan volt, mint egy sietős prédikáció temetéskor,
amikor már csüng az eső lába.
Elsőszülött fiam volt a tolmács.

Ebben a házban.

Ház, ezt mondták.
És lakni fognak.
Nincs baj a humorukkal.

Ház,
Lakás.

Besorakoztunk a falak közé,
a hely legfrissebb foglyai,
én elől,
utánam a gyerekek.

Fölnéztem a tető üres bordázatán keresztül az égre
és arra gondoltam,
ide aztán nem kell lichthóf.
Ebből is látszik,
hogymilyen messze van Budapest.
De legalább közel van a Fekete-tenger.
Budapest jutott eszembe.
Budapesti lakásunk, a Rókus kórház mellett.
A porcelán gombos vízcsap,
a körfolyosó,
és a nagyon mély udvar az ecetfákkal.

Te meg mintha erre a jelre vártál volna,
erre az égre szegeződő tekintetre,
megindult a záporosó.
Most mi legyen?
Előbb behúzódtunk
egyetlen pokrócunk alá, mindannyian.
Ezt láttam megoldásnak.
Elbújni valahogy,
elrejtőzni előled.

Miért adtál nekem annyi gyermeket?
Gyertek báránykáim,
gyertek ide körém.

De a zápor nem tágított.

Nagy későre eszembe jutott,
hogyhét napja,
amióta utaztatnak bennünket,
egyikőnk sem mosdott.
Teherautóból marhavagonba
marhavagonból fapadosba,
fapadosból teherautóba.
Aztán amikor elértük a román pusztát,
ott megállt számunkra az idő.

Hét nap,
vagy tíz,
vagy negyven,
ki tudja?
Negyven.
Biztosan negyven.

Kézzől kézre adtak bennünket,
fegyveres örök kísérték a családot.

Kifelé báránykáim,
kifelé és pucérra vetkőzni!
Egy-kettő!
Az egész család!
Vissza a Paradicsomba!

Zuhanyoztunk.

Most először láttam őket nevetni,
mióta elhurcoltak bennünket.
Hangosan nevettem én is.
Gyertek,
gyertek verebecskéim...!
Táncikáltak,
körbe-körbe szaladgáltak,
a markukban meggyújtott esővízzel kergettek
engem is,
hogyan felvidítsanak.

Jól lecsutakoltam őket.
Mire végeztem velük,
kibújt ismét a nap.

Köszönöm,
hajszárítóról is gondoskodszt,
köszönöm!

A tábor foglyai pedig ott álltak a ház körül
és néztek minket,
mint akik nem hisznek a szemüknek.

Megvárták, amíg felöltöztetem őket
a csuromvizes ruhákba,
és kimegyünk a barakk elé,
hogyan köszönjünk.

Kik vagytok?
Az elsőszülött mindannyiunk nevében románul válaszol.
Hol van az anyátok?

Az anyánk?
Ő az, Júlia, ő az anyánk.
Csavargatták a fejüket hitetlenkedve a foglyok,
hogy legfennebb a legnagyobb nővér,
ha lehetnék.

Na és az apád hol van?

Nem tudom.
Elvitték.
Elítélték.

Mennyire?

22 évre

22-re?

Egymásra néznek a foglyok.
Mi volt a vád ellene?

Apánk pap, mondta az elsőszülött.
Pap,
Ennyi.

Él még?
Az elsőszülött rám néz.
Ezt a kérdést még sohasem hallotta.
Olyan száraz volt és tárgyilagos,
mintha azt kérdezték volna,
hány óra van.
És hát nem tudtuk,
hány óra van.

Egy apának élnie kell,
mit is kérdeznek ezek?
Él, persze, mondja mohón a fiú,
inkább önmagát és a kisebbeket győzködve.

Nem tudom, nem tudom, mondom erre én,
miért ne élne?

Hoztak szalmát nekünk,
száraz szalmát kaptunk a foglyoktól...

10.

Ennyi gyermek...
 Miért adtál nekem annyi gyermeket?
 Hogy nem te adtad őket?
 Érdemes ezen vitatkozni?
 Tudod honnan tudom,
 hogy te adtad őket?
 Na?
 Nem tudod.
 Tudtam.

Onnét, hogy hét gyermekem lett.
 Hét!
 Hohó, ez rád vall...!
 Kivártad a hetediket, és akkor,
 akkor kezdődött el minden.
 Hajnalban.
 Azóta hajnalban mindig megébredek,
 azt hallom, vadul ugat egy kutya,
 verik az ablakot,
 rugdossák az ajtót,
 és egy olyan nyelven beszélnek,
 amit nem értek.

Pedig azóta már egészen jól tudok románul.
 Mindhiába,
 az álmomban újra nem értem mégsem.
 Deschideți!
 Deschideți imediat!
 Miliția!

Fölriadtunk.
 A férjem még félálomban azt mondta,
 tökéletesen emlékszem:
 Siessünk, nyissunk ajtót,
 visszajött a Messiás...!
 Egy hatósági terepjáróval, gondolom.
 Aztán meg automatikusan fordítani kezdett nekem:
 Nyissák ki!

*(Nevet)**(Nevet)**(Színtelenül)*

Nyissák ki azonnal!
 Rendőrség!
 Ő egy pontos ember,
 nem cifrázta, na nem.

(Nevet)

Nyissák ki!
 Nyissák ki!

Rendőrség!

Mintha azt mondta volna,
legyünk készek Júlia,
engem most elvisznek és...

Nem!

Nem!

Nem!

A folytatást nem mondom...!
Most is hallom minden hajnalban...
Engem most elvisznek és...

És,

és soha többé nem látjuk egymást, ne félj.

(Mégis mondja, mint aki erőt vesz magán)

Nem!

Nem igaz!

Nem hiszem el!

Ezt te is hallottad, ne tagadd.

Én nem vagyok egy Jób, értetted!?

Felfogtad?

Nem és nem!

Majd a peren kiderül az igazság, mondtam neki.

Kinek az igazsága: az övék vagy a mienk?

Nekünk nincs saját igazságunk,

az Istent sem mi találtuk ki...

Az igazság fog kiderülni, értetted?!

Jól van, jól van, derüljön ki.

Jól van, ne félj, jól van.

Ez a hét gyerek mindesetre kezdettől fogva
gyanús volt nekem.

Kinek adsz te hetet?

Kinek?

Akivel van valami elrendezetlen ügyed, annak.

Jób, hát persze, értek én a jelekből...

Hohó!

Neki aztán hetet adtál meg még hármát,
hogy ne legyenek illúziói, és készüljön fel a
leszámolásra.

Nem,

nem, nem,

a látogatásra.

Elküldted valamelyik odaadóan engedelmes
angyalodat,
talpig fegyverben

vagy mi tudom én,
és leölted őket.
Mind a tizet.
Hét fiú, három lány.

A szentségesen szent hét, meg a szentségesen szent három, na persze...

„Elvetted őket...”,
mondja az Írás.
Szép.
Túl szép.
Kiszemelni valakit erre a szerepre,
mondhatom.

Én nem vagyok egy Jób!
Egy szót sem értek az egész Jóbból,
egy árva szót sem!

Még jó, hogy a hangod benne van,
legalább azt kihallom belőle.
A hangodat.
Még jó.

Itt vagy?

Menj már, mondtam, nyisd ki,
még ránk törik az ajtót és fölébrednek a gyerekek.
A gyerekek:
mindenről a gyerekek jutnak eszembe...
A hetedik akkor egyéves volt,
az elsőszülött pedig,
várjunk csak, várjunk,
az elsőszülött tizenegy.
És olyan okos, mint a felkelő nap.
Mint a férjuralom.
De legalább nagyalvó.
Hát ezt most megköszönöm neked.
Aludt, mint a tej.
És a hetedik is.
Nagyalvó az is.
Ezt is megköszönöm.
Ő sem ébredt fel,
akkor még nem.

Berontottak,
nem is emlékszem, hányan,
fel-alá rohangáltak a szobában
és azt hajtogatták, írásos parancsuk van,
amit aztán soha meg nem mutattak.
Házkutatás!

Mire a férjürem helyet kínálta őket.
Helyel...!
Foglaljanak helyet, uraim, mondta,
utánozhatatlan szelídséggel és szigorúsággal.
Uraim...
Így szólította őket...
Domnilor: szép szó.

Azt mondta egyszer Rédey körorvosunk,
amúgy professzor,
akit a kolozsvári egyetemről csaptak ki
egészségtelen származására való tekintettel:
Lelkész úr.
amikor a legnagyobb a sötétség, mint most,
mégiscsak papnak lenni a legbiztosabb...
Kifejezetten életbiztosítás, doktor úr,
monda neki az uram,
örökéletbiztosítás, mondhatom...
így az uram.
Higgye el nekem, lelkész úr,
tudom, mit beszélek!
Egy paptól nem várják el,
hogyan elvtársnak szólítsa őket...
Én elvtársozom őket, képzelje el,
egy Rédey...
Báró Rédey elvtárs,
tartsuk szem előtt
a párt érdekeit!
Jelentsen nekünk, báró Rédey elvtárs!

Elvtelen társ...!
Sátántárs...!

A megaláztatásban társ, abban,
csakis abban...
Ezt mondta a férjemnek a körorvosunk,
és hangosan sírt.
Nem élem túl ezt az örökös,
gyalázatos elvtársozást...

Alighanem igaza lett,
nem élte túl.
A férjem után ő is eltűnt a környékről.

Foglaljanak helyet, uraim,
mondta az uram.
Azt gondoltam, meg se hallják
a nagy keresgélésben.
De valami történt...
A tiszt, az akciót irányító belügyes,
valami őrnagy,
leült velünk szembe,
és a többiek engedelmesen fősorakoztak mögötte.
Megszállta őket az engedelmesség.

Úgy beszélt nekik az uram,
mint aki hatalommal szól.
Köszönöm, mondta, akkor az én férjem,
nekünk előbb meg kell tartanunk
a reggeli csendességünket.

Nem értik.

El kell mondanunk a reggeli imát.
Értik.

Csak tessék, tessék,
ne zavartassák magukat,
itt se vagyunk.
De de itt vannak,
mondta a férjem,
mintha bátorítani akarná őket.

Akkor elővette a bibliáját
és a következő részt olvasta fel belőle,
most figyelj:
„A vendégszeretetről el ne felejtkeztek,
mert ezáltal némelyek
tudtukon kívül
angyalokat vendégelnek meg.”

(Háborogva)

Micsodákat?
Angyalokat?
Már megbocsáss, de...
Imádkozzunk.

Csalt.
Nem ez a szakasz következett arra a napra.
Rám olvasta volna az Írást?
Hogy ők angyalok volnának,
az ég küldöttei,
én meg vak vagyok meglátni ezt?

Meghajtottuk fejünket,
ő hangosan imádkozott,
majd az ámen után azt mondta:
Isten hozta önöket, uraim,
rendelkezzenek velünk.

Hát ők meg rendelkeztek,
ebben nem volt hiány.
Csak az íróasztalára koncentráltak,
összeszedtek mindent,
amit a fiókokban találtak,
aztán megbilincseltek és elvitték.

Az angyalok!
Elmentek az angyalok az én urammal!
Elment az én uram az angyalokkal!
A te angyalaiddal!

A bőrkabátos angyal,
a főangyal hosszan végigmért,
mielőtt kilépett volna a házból.

11.

Nem tudok sírni.
Könnyen gyanakszom,
de sírni nem tudok.
Igaz, nevetni se nagyon.
De azért a nevetésre
a gyermekeim kitartóan tanítanak.

(Csend)

Amikor ők sírtak,
megkeményedett a szívem.
Kőkemény szívvel arra gondoltam,
neked sírnak, nem nekem,
találj ki valamit.

„Nemde két verebecskét meg lehet venni
egy kis fillérért?
És egy sem esik azok közül a földre
a ti mennyei Atyátok akarata nélkül.
Nektek pedig még a fejetek hajszálai is
mind számon vannak tartva.
Ne féljetek, azért ti sok verebecskénél
drágábbak vagytok...”

Hallod?
Sírnak a verebecskék!
A gyermekeim a létedre törnek!
És én nem szeretném,
ha nem lennél.

Itt vagy?
Élsz?
Félek nem tudnálak elsiratni.
Hogyan kellene elsiratni egy Istent?
Nem tudom.
Nincs rá szakirodalom.
Még az uramat sem tudom elsiratni,
még őt sem...

(Fürkésző csend)
(Várákozva)

Él?
Ezt kérdezték a foglyok.
Jó helyre hoztál.
Ezek nem fognak elhallgatni előlem semmit.

12.

Odaadom magam,
vigyél, Halál Asszony, vigyél, vigyél...

Azt mondta az orvos,
ne jelentsük az órségnek.
Hallottad? – mondta az elsőszülöttnék.
Hallottam! – mondta a fiú keményen.

Másnap ki kellett állni a placra,
én meg összeestem.
Két oldalról tartottak a gyerekek,
a legkisebb előttem állt és biztatott.
Engem nézzél, engem, engem, engem...

Szél fújt, kavarta a puszta porát,
engem meg egyszer csak fölkapott egy tölcser,
és vitt, vitt...
Repültem a fogolytábor felett,
a gyermekek meg boldogan integettek utánam.

Összeestem.

13.

Itt vagy?

(Hallgatózva)

Képzeld, avval a bőrönddel jöttem ide,
amivel a háború után átszöktünk a határon.

Kivel?!

A férjemmel, a férjemmel, a férjemmel.

Ez volt a nászutunk.

A szerelmet azt biztosan Te találtad ki!

Ekkora örültség, mint a szerelem,
az emberből nem telik ki!

(Hallgatózás)

Ráadásul ez a szerelmi háromszög,
ami nekem jutott:

a férjem,

Te,

meg én.

Ne mosolyogj!

Kinevetsz?

Keletre szöktünk a világháború után.

Jó vicc!

Arra kell mennünk,

amerre te mégy,

te meg Keletre indultál –

ez volt a férjem határozott véleménye.

Velem jössz? – kérdezte a férjüram.

Nem, mondtam neki, nem megyek *veled*.

Néztünk egymásra.

Itt egy kis szünetet tartottam,

ez a szünet volt az én felvonulási területem.

Arra vártam, hogy a viharfelhő beborítsa a homlokát.

Nem megyek *veled*,

én is te vagyok, érted?

Én nem egy másik,

te vagyok,

és *te én* vagy,

nem egy másik.

A szerelmet azt biztosan te találtad ki!

Ekkora örültség az emberből

biztosan nem telik ki,

egészen biztosan.

„Ahová te mégy, oda megyek,
és ahol te megszállsz,
ott szállok meg,
néped az én népem,
és Istened az én Istenem...
Ahol te meghalsz,
ott halok meg,
ott temessenek el engem is...”

Ha kitépnéd a szívemből,
Angina!
Halál Asszony!
Tépd ki a szerelmet a szívemből!

Az indulás előtt volt egy kis huzavona,
én a fényképeimet is betettem a bőröndbe.
Ő azt mondta:
ne hozzuk magunkkal,
el kell felejteni Budapestet.
El kell szakadni Budapesttől.
Mit beszélsz?!
Tudod te egyáltalán mit beszélsz?
Na nem,
ez egyszerűen lehetetlen...!
Hogyan felejthetném el Budapestet?!
kérdézttem.

Másképpen nem lehet,
ezt mondta a férjem,
ezt mondta az uram, másképp nem lehet.

Mit nem lehet másképp?
Nem lehet elmenni.

Nem vagy túl eredeti hallod?
Idehoztál ismét a Dunához...
Láttuk a vonatból a Dunát,
amikor idehoztak.
Akkora, mint a tenger...
A vízében olykor megcsillan Budapest.
Budapest
és Bécs.
A fogolytáborban van egy domb,
nem is domb, csak halom:
onnét lehet látni a Dunát.

(Fölfelé)

Gyermekkoromban egyszer meglátogatott
a bécsi nagynéni,

az apám nővére.
Kurbli fekete automobillal jött Budapestre.
A sofőr kint várt, amíg a gazdag rokon sietősen
kiszórta ajándékait, és eltűnt ismét.
Eltűnt, mintha nem is lenne,
az ajándékokkal együtt,
amiket korábban kiszórt elénk.

Nem emlékszem a nevére.
Lehet, hogy el sem hangzott?
Jozefina?
Csak az apámmal akart beszélni,
az anyámnak még a köszönését
sem fogadta.
Erre az apám összeszedte az ajándékokat,
az ölébe rakta
és azt mondta neki,
ne jöjjön többet.
Nem is jött,
nem is jött.
Mi történt itt?
Semmit nem értettem az egészből.

Elment a bécsi rokon,
soha többé nem láttam.
Mi miért nem látogatjuk meg a bécsi rokonokat? –
kérdeztem apámtól.
Nincsenek rokonaink Bécsben – mondta apám.
Elkergették az apádat miattam –
mondta anyám.
Kitagadták,
rangon aluli házasság miatt.

Semmit nem értettem az egészből.

Nincs visszaút,
nincs visszaút,
értsem meg, mondta a férjem.
Miért ne lenne?
Nincs.

Néztem a képeket,
és nem értettem, mit mond.

A tengerész-formaruhám...!
Magyarország partjait egykor öt tenger mosta,
amikor aztán akkorára zsugorodott, mint egy sziget,
a tengerészruha lett a divat.
Én is voltam tengerész,
anélkül, hogy valaha is tengert láttam volna...

„Kis hajó az álmok tengerén,
szállj, röpj velünk
egy új világ felé...”

Az osztályban vagyunk, tengerészruhában.
Leánygimnázium.
Egy szép kis flottillára való tengerész,
néhány igazi bombázó is.

Hogy is hívták a történelemtanárunkat?
Bocsásson meg, tanár úr, elfelejtettem a nevét.
Hadilábon állok a nevekkkel, tanár úr.
Egyszerűen nem emlékszem.

Állt a lányok előtt,
kezében a csüggeteg nádpálca,
és csendesen sírt.
Nézett ránk,
mintha mindannyiunkba szerelmes lett volna,
pedig csak Gabykába volt szerelmes.
Gabykát mi Gézáné Gabykának hívtuk.

Gézáné Gabyka – megvan!
Porcsalmy Gézának hívták a tanár urat,
a történelemtudományok doktorát!
Kolozsvárról menekült Budapestre
az első háború után.
Állt a térkép előtt és sírt.
A térképet ő maga preparálta,
fekete krepp papírral
lefedte az elszakított területeket...
A pillanatnyi politikai, sőt nagyhatalmi
helyzetnek megfelelően – mondta nekünk –,
de semmiképpen sem meggyőződésből...
Egy preparált térkép!
Öt tenger mosta a fekete kreppeket...
Doktor Géza tanár úr meg sírt...
Mi meg azon iparkodtunk, hogy észrevétlenné
tegyük magunkat.

Kuncorásztunk, bevallom.
Kivéve Gabyt!
Gabykát!
Angyali Gabriellát!
Gabriellácskát!
Ő is sírt,
együtt sírt a tanár úrral.

A tanár úr, hatvanöt éves nyalka legényember,
menten szerelemre gyulladt Gabyka iránt.
Gabyka maga megérti,
miért szakad meg az érző szív,
maga megérti, Gabyka...!
Nagy lecke a történelem,
drága Gabriella...
A bonyolult nagyhatalmi viszonyok,
és magácska máris megértette... –
és ütögette nádpálcával a sötét kreppeket.

Gabyka meg nem értett semmit.

Nem azért sírt, mert megértette,
hanem azért nem értette meg, mert sírt.

Gézáné Gabyka mindig sírásra fakadt,
ha valaki sírni kezdett.
Bárki, bármiért, akármilyen helyzetben,
mindenütt sírásra fakadt,
és ez bizony nagyon mulatságos volt.

Hangosan sírt a moziban,
hangosan sírt a színházban,
a cukrászdában,
a varrónőnél,
a vidámparkban...

Miért sírsz, Gabyka? –
kérdték tőle.
Nem tudom, de olyan jó sírni, olyan jó.
Gézáné Gabyka mindig megmentette a
történelem óráit.
A duó végigsírta az ötven percet,
mint a záporosó.
Ebben senki nem tudta lekörözni Gabykát.
A sírásban.

Ez lett a veszte is.
Jött a második nagy háború,
egy kis időre a kreppek egy része lekerült
dr. Géza térképéről,
vége lett a háborúnak,
visszakerültek dr. Géza tanár úr kreppjei a térképre.

Ötvenben Gabyka férjhez ment
a kerületi pártbizottság titkárához,
nagy pártkarrier állt előtte,
a pártközpontban is emlegetni kezdték a nevét.
Vadásztak a friss női káderekre...!

El is érkezett a nagy feladat ideje:
Gabykát bízták meg valami régi pártfőasszony,
egy burzsoá-métely,
egy kapitalista ügynök,
a párt kebelén melengetett kígyó,
Tito-kém kicsinálására.
A nagygyűlésen állítólag
bölc Máttyás elvtárs is megjelent,
nem különben bölc szovjet elvtársak kíséretében.

És Gabyka nagy lendülettel olvasta fel a vádiratot.
Bátran a szemébe vágta az asszonynak a bűneit
a cáfolhatatlan bizonyítékokkal együtt.
A régi elvtársnő,
amikor Gabyka elvtársnő addig jutott,
hogy a párt kebelén melengetett kígyó, Tito-kém stb.,
elkezdett sírni.
Gabykának előbb elcsuklott a hangja,
vadul nyelte a könnyeit,
mélyen vette a levegőt,
vizet ivott,
mosolyra kényszerítette remegő ajkait,
mindhiába...
Zokogva ért a vádirat végére.
Állt a két asszony az emelvényen,
és keservesen sírt...

Bölc Máttyás elvtárs pulykavörös lett,
mindig is vörös volt,
de most pulykavörös lett,
fölpattant és kirohant a teremből.
A kísérete meg nagy lendülettel utána,
mintha ők kergették volna ki,
pedig nem ők kergették ki...

Gabykának kerékbe tört ígéretes politikai karrierje,
noha de nagy szüksége volt a pártnak
friss női káderekre...!
Gabyka karrierjét elmosták dúsan patakzó könnyei.

Figyelsz?
Én szentté avatnám.

Azt mondtad,
örüljtek az örülőkkel,
sírjatok a sírókkal.

Én szentté avatnám.
Eltűnt a sülyesztőben.
Ő volt a dajka, én meg Júlia.
Nagyon jó dajka volt a Gabyka.
Eltűnt a sülyesztőben.

(Dajka:)

„Kisasszony! Ej no!
Alszik, mint a bunda!
Báránkám! Gyöngyöm!
Hé álomszuszék!
Kelj föl galambom,
Lelkem,
szép mennyasszony!
No meg se mukkansz?”

Isten veled, dajkám!
Isten veled!

14.

A hullaházban tértem magamhoz.
Fölszedett az őrség a placcról,
és egyenesen a hullaházba vitt.

Arra ébredtem,
hogy az elsőszülött ráz és pofoz,
húzogatja fölfelé a szemhéjamat.
Egy tizenkét éves Jézus nézett rám.
Nem hallottam, mit beszél hozzám.
Befogta az orromat, szorította, szorította...
Mit csinálsz, te, megfojtasz...!
Levegőt! Levegőt!
Résnyire kinyílt a szám,
késpengét tett a fogaim közé,
a másik kezével mézet és langyos tejet
csöpögtetett belém.

Méz és tej...

És visszazuhantam az eszméletlen békességbe.

A fekete krepp papírok...
Szép munka volt, emlékszem...

15.

Ide szöktünk
a sötéten hullámozó kreppek irányába...
Az én férjemmel,
és az én urammal.

Ő csak visszaszökött,
haza, haza, mint ő is a bibliában...
De én, én igazi szökevény lettem.
A férjem vádiratából tudtam meg,
hogy Horthy embereként dobtak át bennünket
a határon, hogy megzavarjuk
a két ország felhőtlen testvériségét
és összefogását a világkapitalizmus elleni küzdelmében.
A férjem sem az egyetemet végezte el Magyarországon,
no nem,
titkos kiképzésben részesült...

És jöttek a bizonyítékok:
Isten a szabadító, ezt hirdette a szószékről a férjem.
Mitől kellene megszabadítani az országot,
amely már felszabadult
a tőkés és földesurak kizsákmányolása alól? –
tette fel a szónoki kérdést a bíró.
Stb. stb. stb.

Hol vagy Gézáné Gabyka?
Hol vagy dajkám?
Eltűntél a süllyesztőben,
ezt írták nekem egy levélben,
amikor már bölcs Mátyás elvtárs is
eltűnt a süllyesztőben...

Én meg itt vagyok a süllyesztőben,
dr. Géza tanár úr fekete kreppjei
hullámozanak felettem...

Olykor még te sem látsz át rajtuk!
Te sem!
Pedig te mindent látsz.

Úgy döntöttem, kifogok rajtad,
rád hagyom őket,
mind a hetet.

Én nem vagyok egy Jób,
nem akarom túlélni őket.
Egyiket sem, világos?!
Átadom magam Halál Asszonynak...
Kifogok rajtad, erre gondoltam,
hátat fordítok neked és belevetem magam a feneketlen halálba...

És ha nem él már?
Drága Angina Pectoris,
kedves Halál Asszony,
ha nem él már, vigyél el engem is hozzá...
Vigyél el, kész vagyok, kész vagyok,
tessék, üres a kezem,
semmim nincs,
nem markol semmit...
Vigyél el, Angina!
Ha kezébe vetted a szívem,
hát szorítsd meg jól,
még jobban, még jobban, még jobban,
és vidd el, vidd el, vidd el...

Elbujdosom előle
a halálba.

Hit-csőd
Csőd-hit

Visszavittél bennünket a pusztába.
Ezt hallgasd meg:
„Azért íme csalogatom őt
és elviszem őt a pusztába,
és szívére beszélek...”
Ezt már én olvastam a könyvből,
a rettenetes könyvedből,
mielőtt a férjem perén megjelentem volna...

Nem csaltam, nem,
ez a rész következett,
pontosan ez.

Nem hittem a szónak.
Legalábbis azon a reggelen
másképpen értelmeztem,
mint te, már
megbocsáss...

A román pusztá,
amerre a szem ellát...
A román pusztá mint bibliai táj.
Kelet.

Egy nagyon távoli Kelet.
Ide hoztál.
Ide hoztak az angyalaid.

Nem szeretnék megbántani,
de ezek a te angyalaid,
ha valóban azok,
nem vall valami jó ízlésre részedről.
Micsoda figurák!
Volt köztük magyar angyal is,
küldtél magyar angyalokat is –
semmivel sem jobbak.

Nagy színház volt a per,
igazi nagy színház:
zsufi ház, a legjobb közönség.
Szétvetette őket a kíváncsiság.
Külön páholyban a sajtó képviselői,
akik majd hírt adnak az újabb győzelemről...

Biztos voltam a felmentő ítéletben.
Ránk ijesztettél, jól van,
ezt gondoltam,
de eddig tartott,
három hónap vizsgálati fogság után
szépen hazaengedik.

Mögötte álltam, amikor az ítéletet kihirdette
a temesvári katonai bíróság.
Néztem a kopaszra nyírt fejét,
így még sohasem láttam.
Gyönyörű, szép fej.
Minden hajszála leesett a te akaratodból.
Tartsd számon őket!

Ellenállhatatlan késztetést éreztem,
hogy magamhoz húzzam azt a kopasz fejet
és szorítsam,
szorítsam,
szorítsam,
amíg eltűnik közöttünk minden különbség.
Megelégedtem avval, hogy megfoghattam
hátrabilincselte kezét.
Ő meg lehúzta a jeggyűrűjét,
és a markomba ejtette.

Mit csinálsz, te örült,
te Isten drága szamara!?
Mit csinálsz avval a gyűrűvel!?
Eddig tartott a szent esküvés?
A „holtomiglan vagy holtáiglan”?

Vissza akartam húzni az ujjára,
de ő csak szorított,
szorított...

Kihirdették az ítéletet.
Mindenkinek fel kellett állni,
mint a templomban,
amikor az esküt mondtuk.
Aztán mindenki leült,
én nem,
mert ő sem.

Álltunk még egy kicsit,
kéz a kézben.

Kikísérték a tárgyalóteremből,
nem nézett vissza.

Nehogy sóbálvánnyá változzék,
Felteszem.

Elszakadni...
Én nem vagyok egy én, és ő sem egy ő.
Elszakadni...
Mit jelent elszakadni?

16.

Jött egy asszony hozzánk éjszaka, Nagyszalontán.
Meneküljenek, meneküljenek,
le fogják tartóztatni a tiszteletest!
Mit beszél, jó asszony?
A férjemtől tudom,
kiszállt egy fejes Nagyváradról,
a politikai rendőrségtől,
ő mondta.

Akkor már állandóan látogatták
az istentiszteleteket a civilek.
A férjem,
ez az istenverése,
lendületesen szólta nekik az igét a szószékről:

„Ha a Fiú megszabadít titeket,
valósággal szabadok lesztek...”
Na tessék!

Köves helyre esnek a magok,
mondtam neki,
tövisek közé,
amelyek megfojtják őket,
majd pedig bennünket,
és jönnek a madarak is, felkapkodják a magvakat,
utána pedig széthordanak minket is...

Ez nem a mi dolgunk,
mondtá a férjem,
Isten oltári parasztja,
bőven van mag,
a magvető csak szórja-szórja,
ez a dolga....

Leültek a civilek a hátsó padba
és hallgatták az istentiszteletet.
A gyermekek énekeskönyvet adtak nekik.
Nem látok, súgta az egyik civil,
nincs nálam a szemüvegem.
A gyermekek vittek neki szemüveget is,
elkérték a harangozótól.
A civil meg énekelt.
Legalábbis fel-alá mozgatta az ajkát...

Na látod, mondtá a férjem,
látod, mondtá boldogan.

Istenverése te, mondtam neki.
Az az, mondta,
remélem is.

Rám néz:
Nem szereted őket.
Ránézek:
Nem.

Pedig akkor könnyebb, mondta.
Könnyebb? – kérdeztem.
Könnyebb – mondta.
Na tessék!

Istennel is így van, mondta,
ha szereted, akkor könnyebb.
Akkor az is könnyebb,
hogyan van.

Eszembe jutottak a gyerekek.
Még az is, ha nincs, az is könnyebb?
Könnyebb, akkor az is könnyebb ha nincs.

Istenverése te, mondtam neki.
Az az, remélem is.

A te vessződ és a te botod, azok vigasztalnak engem.
Hát majd meglátjuk.

Hova meneküljünk, jóasszony? –
kérdtük akkor az asszonyt.
Meneküljenek, mondta az asszony.
Ne sírjon, mondtuk neki.
Elment az asszony.

Néztünk egymásra, hallgattunk.
Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk? –
mondtam akkor a férjemnek,
hogyan a félelem ne legyen teljesen úrrá rajtam.
Tudod, kicsoda?
Mindenki! – mondta a férjem.
Mindenki, ne félj.

Nem félek.
Félek.
Nem félek.
Félek.
Nem félek.
Félek –

Mondtam neki.

Én is,
úgy, úgy...

17.

Kétszeresen is el vagyok jegyezve.
Itt vannak a gyűrűk,
nézd csak,
milyenek egymás mellett,
egyetlen ujjon.

(Leveszi az egyiket, és a másik keze gyűrűs ujjára húzza, majd maga elé emeli, mintha [báb]színházat játszana)

RÓMEÓ

Ő az... valóban ő... az én szerelmem!
Ó bár tudná, hogy az!
Nézd, hogy borult le arccal két kezére!
Ó bár lehetnék kesztyű a kezén,
Hogy érném azt az arcot!

JÚLIA

Jaj nekem!

RÓMEÓ

Szólj fényes angyal! Úgy ragyogsz te ott
Az éj sötétjében fejem felett,
Akár az Isten szárnyas hírnöke.

JÚLIA

Ó Rómeó mért vagy te Rómeó?
Tagadd meg atyád és dobd el neved!
Dobd el hát neved!

Egy élettelen szóért cserébe –
Tied az életem!

RÓMEÓ

Szavadnak állj! Szavadnak állj!

JÚLIA

E hely ahol állasz, veszthely neked.

Nem!

Ezt húzni kell,
ezt a veszthelyes mondatot!

Lássuk csak,
lássuk Júliát.

Most akkor te jössz, Júlia.

Júlia monológja jön.

Én jövök.

(Kilép a játékból)

JÚLIA

Olyan az én szerelmesem nékem,
Mint egy kötés mirha,
Mely az én kebeleim között hál.
Mint az Engedi szőlőiben a ciprusfürt,

olyan nékem az én szerelmesem!

*Íme szép vagy én mátkám,
íme szép vagy,
a te szemeid olyanok, mint a galambok.
Mint az almafa
az erdőnek fái közt,
olyan az én szerelmesem
az ifjak közt.*

Zászló felettem az ő szerelme.

*Hasonlatos az én szerelmesem az őzhöz
vagy a szarvasoknak fiához...*

*Néz az ablakon keresztül,
tekintget a rácson keresztül...*

*Néz az ablakon keresztül,
tekintget a rácson keresztül...*

(A két kéz egyre közelebb kerül egymáshoz, majd összekulcsolódik. A monológot sírva fejezi be. Csand)

Csaltam

Nem csaltam

Rómeó és Júlia megpillantják az égő csipkebokrot.
Júlia a csipkebokor egyik oldalán áll,
Rómeó a csipkebokor másik oldalán,
egymással szemben.

Kinyújtják egymás felé a kezüket a tűz felett,
meg is érintik egymást.
A két kéz lángra kap,
ég,
ég,
ég,
ég,
ég,
de nem emésztődik el...

Júlia azt kérdezi az égő csipkebokortól:
Mi a neved?
Rómeó is megkérdezi az égő csipkebokortól:
Mi a neved?
A tűzből szóló megválaszolja a kérdést.

És végük van,

végük van...
Égnek, de nem emésztődnek el...
Végük van...
Végük van...

Klasszikus
szerelmi háromszög,
szentháromságszög,
jaj.

18.

Olvassuk a pusztai vándorlást,
így indul a napunk.
Miért nem cseréli le Isten az ő népét? –
kérdeztem a férjemtől.

Mert szerelmes – válaszolta a férjem.

Akkor az más, az egészen más.

19.

Olvassuk a pusztai vándorlást,
így fejeződik be a napunk.
Miért nem cseréli le a nép az ő Istenét? –
kérdeztem a férjemtől.

Mert szerelmes – válaszolta a férjem.

Akkor az más, az egészen más.

20.

Reggel lucernát eszünk,
délben lucernát eszünk,
este lucernát eszünk.

A lucerna zsengejét lecsipkedjük,
apróra vágjuk,
vízzel keverjük el,
puhára főzzük,
sót adunk hozzá.

Só az nincs.

De lehet cukrot is.

Cukor sincs.

A lucernát lopni kell.
Lopjuk.

A lucernafőzelékhez a kenyeret
pirítva szolgáljuk fel feltétnek.

Kenyér sincs.

Ha van, inkább levest készítünk belőle.
Meleg vízben áztatjuk a kenyérdarabokat,
ez a leves.
Nem szabad hosszan áztatni,
mert teljesen szétmállik.
Két fogás.

De jönnek jobb napok is.
Zsenge kukoricát lopnak a fiúk
az elsőszülött irányítása alatt.
Országnyi kukoricaföldek!
Az örök felszólítás nélkül lőnek,
a műveletet csak éjszaka
lehet végrehajtani.

Törvénymódosítás,
egyhangúlag elfogadva:
Ne lopj, nappal.

Aztán az érett kukorica következik:
meg kell várni, amíg az őrség felől fúj a szél,
hogy a kutyák ne fogjanak szagot.
Főtt kukorica a téli főétel.

A telet lehet hogy a Sátán találta ki? –
kérdetik a gyerekek.
A Sátán nem talált ki semmit! –
mondom nekik.
Hát, hát – kételkednek a gyerekek –,
valamit csak kitalált a Sátán is...

21.

Jött egy ügyvéd,
hozott egy szalmazsákot.
Legyen egy szalmazsákjuk,
mondta az ügyvéd.
Már évek óta foglyok vagyunk,
de még nincs szalmazsákunk.
Köszönöm, mondtam.
Nagyon néztem az egyenruháját.
Ügyvéd vagyok, mondta az ügyvéd.
Jól van mondtam, köszönöm jóságát.
Küldje ki a gyermekeket az udvarra, mondta az ügyvéd.
Menjete ki, verebecskék, menjete csak, ne féljete.
Látom befedték a házat.
Kik fedték be?
A ferences foglyok, válaszoltam.

Ez már sorrendben az ötödik befedés volt.
Úgy kapta le a szél a házunk fedelét,
mint egy kalapot,
és rohant vele, rohant, rohant a pusztában.

A ferencesek fedték be,
a poverellók.
A ferencesek? – mondta. – Őket nem sokára
hazaengedik.
Haza?
Haza.
Hazudik, gondoltam.
Istennek legyen hála, mondtam.
Neki ehhez semmi köze nincs – így az ügyvéd.
De volna egy esély számodra is – mondta az ügyvéd.
Miért tegez? – kérdeztem akkor az ügyvédet.
Bocsánat, bocsánat – mondta,
és egy hirtelen mozdulattal megragadta a kezemet,
és megcsókolta.
Én elrántottam és, és, és
megállítottam a mozdulatot a levegőben,
hogy ne csattanjon el a pofon.
Bocsánat, bocsánat – mondta az ügyvéd. –
Maga még mindig ilyen jó vad...! – mondta a hatósági személy.
Gratulálok – mondta.
Levetette magát a szalmazsákra.
Én az ablakig hátráltam, hogy lássanak a gyerekek.
Kinyitotta az aktatáskáját, és kivett belőle egy ív papírt.
Van egy új törvény erejű rendelet erre az esetre.
Melyik esetre? – kérdeztem.

A pofonra gondoltam, amely végül nem csattant el,
de a mozdulat azért elég egyértelmű volt...
Ugyan, kérem! – mondta nagyvonalúan az ügyvéd. – Ugyan, ugyan,
ne a hatósági személy bántalmazási kísérletére gondoljon.
Másról van szó, jól figyeljen.
Ha törvényesen elválik a férjétől,
akkor megszűnik a rokoni kapcsolat a politikai fogollyal,
és szabadon engedik. Máris mehet...
Hallgattam.
Csak papíron válnak el, persze,
csak hivatalosan...
Maga kezdeményezi a válást,
amit a helyzetre való tekintettel
azonnal kimondanak.
Hallgattam.
Akár meg is várhatja, amíg kiszabadul,
és újra hivatalosan is házasságot köthetnek.
Ha még akarja.
Vagy akarják – mondta az ügyvéd.

És akkor az egész testemet előntötte a forróság.
Olyan boldogságot éreztem, mint még sohasem,
amióta elítélték az uramat.
Nem tudtam türtőztetni magam,
kiszaladt egy sikoly a számon...
Látja, jó hírt hoztam magának –
mondta az ügyvéd a szalmazsákon.

Felállt, meggyújtotta a gyertyát az asztalon,
majd visszament a szalmazsákhoz.
Jó hírt, jó hírt, gondoltam magamban,
a lehető legjobbat.
Hát él!
Él a férjüram!

Uram, hát él az uram!

Ez az első híradásod felőle!
Már ötödik éve nem tudok semmit róla....
Csak a két gyűrű az ujjamon...
Jól kiéheztetted, mondhatom...

Úgy néztem az ügyvédre,
mint egy angyalra.
Mint a te angyalodra, aki jó hírt hozott nekem
a megbízásodból.

(Nevet)

Talán túlzásba is vittem ezt a nézést...

(Nevet)

Az ügyvéd úgy örült a dolgok alakulásának,
mint egy hím rigó.
Levetette a zubbonyát,
meglazította a nyakkendőjét.
Akkor hát legyünk túl a formaságokon:
itt írja alá, meg itt,
a többi az én dolgom...
A magácskáé is persze, hiszen értjük egymást...
Csábosan mosolyog az ügyvéd,
kettőnk dolga.
Hivatali úton továbbítjuk az ügyészségre,
kiértésítjük a férjét a börtönben,
és maguk már mehetnek is...
Szabadok!
Még a ferenceseket is megelőzik!

Néztem a papírt,
elolvastam az előre megfogalmazott szöveget.
E szerint én bűnbánatot gyakorolok,
amiért nem ismertem fel időben
férjem rendszer- és haza ellenes üzelmeit.
És új életet akarok kezdeni,
valamint a gyermekeimet is ebben a szellemben
fogom nevelni...

Gyalázzam azt, ki férjem és uram? –
kérdézi Júlia a dajkától.

Odamentem az asztalhoz,
és a gyertya fölé tartottam az ívet.
Az meg engedelmesen lángra lobbant,
és azonnal elemésztődött.
Nagy világosság lett a szobában.
A gyermekek, mint egy jól képzett szakasz,
berohantak.
Megálltak egymás mellett,
és hangtalanul néztek ránk.

Értem,
értem én –
mondta az egyenruhás ügyvéd.
Fölkapta a zubbonyát és elment.

Kitettük a szalmazsákot a ház elé.

22.

Elkövettem azt a hibát,
hogy a hírt elmondtam a gyermekeknek.
Él,
él,
él.

Remény.
És akkor beköszöntött hozzánk a remény korszaka.
Hiba, nagy hiba.

(Éllet, iróniával)

Elsorvadni a reményben,
miközben továbbra sem történik semmi.
Él, nem él,
él, nem él,
él, nem él...

Utánamegyek, ha él, ha nem...

Arra a megoldásra jutottam,
hogy ha Jób hal meg a gyermekei előtt,
akkor a gyermekeknek nem kell meghalniuk.
Megtaláltam a megoldást!
Magamhoz szólítottam Angina Pectorist,
a fekete asszonyságot, és jött...

Szerelmi háromszög,
lefelé fordított csúccsal...

Hűtlenség, asszony a neved!

Volt a táborban egy nő,
harminc kiló, ha lehetett,
Úgy hívta mindenki:
Speranța.
Remény.
Speranța.
Harminc kiló.

Naponta végigjárta a barakkokat,
és továbbadta biztos értesüléseit
arról, hogy jönnek az amerikaiak,
és kiszabadítanak bennünket.
Látta is őket a tábor körüli kukoricásban,
tökéletesen elrejtik magukat,
tökéletesen...
Itt vannak az amerikaiak,

mindenki készüljön fel a szabadság napjára,
Amerika számon tart bennünket...!

Biztos forrásból hallotta,
hogy az elsőtítkár, országunk bölcs vezetője,
a Kárpátok Géniusza
nyilvánosan bűnbánatot gyakorolt
egy bukaresti népgyűlésen,
hangosan sírt a mikrofonba,
tízszer elmondta a miatyánkot és az üdvözlégyet,
majd azt kérte a néptől,
hogy élete hátra levő napjait
egy moldovai kolostorban tölthesse.
A nép pedig késlekedés nélkül hívja vissza az elűzött királyt...

Szegény, bolond Speranța...!
Gyere,
gyere csak be,
és egyél valamit...

Kössétek meg a kutyát előbb!
Nincs kutya, Speranța.
Akkor engem miért kergetnek
egész éjszaka a kutyák?

Krumplit adjál,
sok krumplit...

Az nincs, Speranța,
csicsóka van,
találták a gyerekek.

Egyél, egyél.

Harminc kiló remény.

Vedd vissza a reményt...
Vedd vissza, vedd vissza, vedd vissza...
Nem kell, vedd vissza...

Hallod?
Azt mondják, nincs Isten.
Ezt beszélnek.
Bennünket is összegyűjtöttek az átnevelő barakkba,
és tudomásunkra hozták,
hogy nincs Isten.
Lett itt egy ilyen barakk,
ahol nevelnek bennünket.

Nincs Isten,
te vagy a téma.

Ebben tökéletesen egyet értenek
a román, a magyar, a csehszlovák, a lengyel, a német, sőt a kínai
elvtársak élen a szovjet testvéreikkel.
Képzeld csak el!

Összetalálkoznak az emberek a városban:
Hallottad? Nincs Isten.
Én már régen sejtettem.
Na, isten-isten –
És kezet ráznak,
mintha egymásnak gratulálnának
amiért nem vagy.

Már párthatározat is született felőled:
Nem vagy!
Lehet, hogy már te is tudod.
Ide is eljutott a hír a mi lágerünkbe.
Egészen pontosan az történt,
hogy a szovjet testvérek,
Isten legyen hozzájuk irgalmas,
kiküldték Jurij Gagarint a világűrbe,
hogy megkeressen,
hogy találkozzon veled.
Jurij Gagarin visszajött a világútból,
és ünnepélyesen kijelentette, hogy nincsen Isten.

Nem mentél el a találkára,
hát nem szép tőled...
Hogy milyen híreket terjesztenek rólad,
azért te is felelős vagy, már megbocsáss!

Csak azt ne mondd,
hogy azért nem voltál ott,
mert te mindenütt ott vagy.

Kérdések? Vannak kérdések?
Speranța jelentkezett:
Mikor volt Gagarin a világűrben?
Pontosan mikor?
Megmondták neki, mikor, pontosan:
1961 április 12-én.
Várjunk csak,
mondta Speranța,
várjunk csak!
Azon a szerdai napon te pontosan itt voltál,
Itt, ebben a lágerben,
Speranța találkozott veled,

szót is váltottatok –
ezt mondta Speranța. –
És hogy nem lehetne megmondani Gagarinnak,
hogy végzetes félreértés történt?!

23.

(A következő egységek az ébrenlét és az ájulás szekvenciái, a csillaggal jelölt szüneteket, az időmúlást zene és fényváltás fejezi ki)

Itt vagy?

Pofoz az elsősülött,
vadul ráz, pofoz.
Nem látok semmit.

*

Nyisd ki a szemed,
azonnal nyisd ki.

Várj csak, segítek,
felhúzom a szemhéjadat,
azt sem bánnom, ha fáj, fájjon csak.

Na?

Nem látok semmit.

Nézzél!
Engem nézzél, engem, engem...

Beszélgettél valakivel, tudod?
Kivel beszélgetsz te megállás nélkül?

Beszélgetnék?

Veszekedsz, mondd, mondd
a szemébe vágod, megállás nélkül.

Befogja az orromat, mintha büntetne.

Késpenge.
Méz és tej.

*

Mit mondott neked?
Azt hogy ne meneküljek előle – hozzá.

Hova előle?
Hát a halálba – hozzá.
De ő nem akar elfogadni engem.

Helyes, nagyon helyes.
Fogadj szót neki, és gyere vissza.

24.

Eljöttek éjszaka mind a heten
és elloptak a hullaházból.
Egy taligán hazahurcoltak.

Gyertya ég,
látom a lángot.

*

Angyalok kara, végre.
Nem.
Énekelnek,
hallod?
Énekelnek a gyermekek,
végre.

25.

Odajöttél hozzám, és azt mondtad,
csupán egynek nem elég hűséget fogadni.
Kell még egy harmadik, hogy az adott szónak
értelme legyen.

Ki voltál?

Te istenverése, te!
Nem te voltál?

Te emberverése, te!
Uram!

Visszatérek közéjük.

26.

Fölém hajol egy tizenkét éves Jézus.
Jézusom,
ez a fiam!

Azért hoztunk vissza,
mert itt nem fogsz meghalni.

Nem fogok meghalni?
Nem, nem engedjük.

Méz és tej.

Miért nem fogok meghalni?

Mert már meghaltál egyszer.
Elég volt.

Tele van a szoba vadvirágokkal,
vadvirágkoszorúkkal.
Van egy pap is,
de nem te vagy.

27.

Hol vannak a virágok?
Hova tűntek?

Süt a nap,
a gyerekek kivisznek az udvarra.

A virágok, ott vannak a virágok,
az akácán, a háztetőn, a falakon, a kerítésen...

Járok!
Járok!
Járok!

Uram!
Szerelmem!